

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystieteiden suuntautumisvaihtoehto

Johanna Kaskinen ja Kaisa Nojonen

Nuorten kokemukset ja tietämys päihteiden sekakäytöstä, kysely imatralaisille 9.-luokkalaisille

Tiivistelmä

Johanna Kaskinen, Kaisa Noponen
Nuorten kokemukset ja tietämys päihteiden sekakäytöstä, kysely imatralaisille 9.-
luokkalaisille, 34 sivua, 5 liitettä
Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala, Lappeenranta
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto
Opinnäytetyö 2015
Ohjaaja: lehtori Tuula Juvakka, Saimaan ammattikorkeakoulu

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää imatralaisten nuorten tietoutta erityisesti sekakäytön vaaroista ja seuraamuksista. Tarkoituksena oli myös saada tietoa imatralaisten nuorten päihdetottumuksista ja -tietoudesta sekä päihteiden käytön trendeistä. Lisäksi kartoitettiin tämänhetkinen informaatio, jota nuoret saavat yläasteella. Tavoitteena oli selvittää, millaisessa muodossa nuoret ottaisivat päihdevalistusta parhaiten vastaan. Kyselyn avulla pyrittiin kartoittamaan keinoja, joilla tämänhetkistä päihdevalistustyötä yläasteella voisi kehittää suuntaan, joka kiinnostaisi nuoria.

Opinnäytetyö toteutettiin kvantitatiivisella eli määrällisellä menetelmällä. Kysely oli kohdistettu kaikille imatralaisille 9.-luokkalaisille oppilaille. Aineisto analysoitiin SPSS-ohjelmalla. Teoriaosuuteen löytyi paljon tietoa internet-lähteistä sekä alan kirjallisuudesta. Teoriaosuus sisälsi tietoa nuorista, päihteistä ja sekakäytöstä.

Tuloksista kävi ilmi, että nuoret saavat mielestään hyvin tietoa päihteistä ja niiden vaikutuksista, ja myös tietous sekakäytöstä ja sen merkityksestä sekä seurauksista oli suurimmalle osalle selvää. Näkemykset siitä, mitä sekakäyttö tarkoittaa, olivat erilaisia. Vastauksissa tuli esille runsaasti mahdollisia negatiivisia seurauksia sekakäytöstä, ja useimmat kokeilut, jotka nuori mielsi sekakäytöksi, olivat tupakka ja alkoholi yhdessä. Monet nuorista toivoivat omakohtaisia kokemuksia entisiltä päihteidenkäyttäjiltä ja toivoivat myös, että aiheesta keskusteltaisiin enemmän terveystiedon tunneilla.

Mahdollisia jatkotutkimusaiheita voisivat olla nuorten kannabiksen käytön lisääntyminen ja sen vaikutukset terveyteen. Myös yhtenä jatkoaiheena voisi olla sekakäytöstä kertovan oppaan tai esityksen toteuttaminen kouluille.

Asiasanat: nuoret, sekakäyttö, päihdetietous

Abstract

Johanna Kaskinen, Kaisa Nojonen

The Teenagers` Experiences and Knowledge of Poly Drug Use, Enquiry to ninth grade pupils, 34 pages, 5 appendices

Saimaa University of Applied Sciences

Health Care and Social Services, Lappeenranta

Degree program in Nursing

Bachelor´s Thesis 2015

Instructor: Senior Lecturer Ms Tuula Juvakka, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of the thesis was to find out how much teenagers from Imatra know about using alcohol and other drugs together and if they know all the consequences. Another purpose was also to get some information about how often teenagers use intoxicants and how much they know about their effects. The furthermore one aim was to examine what kind of information the pupils gets about intoxicants at the moment. The target was to find out in what kind of way the teenagers would like to be informed about intoxicants.

This research was quantitative. The target group included all the youngsters in grade nine in Imatra. The results were analysed with a SPSS Statistics-program. The information was gathered from Internet and from literature. The theory-part included information about teenagers, intoxicants and poly drug use.

The results of the study show that teenagers think that they get enough information about intoxicants and most of the teenagers knew what it meant to use alcohol and other drugs together and what the consequences were. Based on the findings, there were many negative consequences that teenagers knew about and most of the experiments about poly drug use were cigarette and alcohol together. Most of the teenagers wanted to hear more experiences from former poly drug users and they also wished that they could talk more about it at school.

Further study is required to examine how much teenagers use cannabis and how it affects health. Also further study could be possible a booklet about poly drug use for the schools.

Keywords: teenagers, poly drug use, knowledge of controlled substances

Sisällys

1	Johdanto.....	5
2	Nuoruus ja päihteet.....	6
2.1	Nuoruus	6
2.2	Päihteet	7
2.3	Päihdetietous.....	8
3	Sekakäyttö.....	9
3.1	Lääkkeiden väärinkäyttö	9
3.2	Päihteiden sekakäytön haitat ja vaikutukset	10
3.3	Päihteiden käyttö ja sekakäyttö Suomessa	12
3.4	Sekakäyttö Etelä-Karjalassa.....	13
4	Päihdevalistus	14
4.1	Päihdevalistus käsitteenä.....	14
4.2	Nuorten päihdevalistus	14
4.3	Kouluterveydenhuollon rooli	15
5	Aikaisemmat tutkimukset	16
6	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet.....	16
6.1	Opinnäytetyön tarkoitus	16
6.2	Opinnäytetyön toteutus.....	17
7	Kyselyn tulokset.....	17
7.1	Taustatiedot vastaajista	17
7.2	Päihteiden käytön tottumukset.....	20
7.3	Sekakäyttöön liittyvät kysymykset.....	22
7.4	Vastaajien kokemukset seurauksista ja haitoista	23
7.5	Vastaajien päihdetietous.....	25
8	Tulosten luotettavuus ja eettisyys	27
9	Johtopäätökset ja pohdinta	28
9.1	Yhteenveto ja johtopäätöksiä	28
9.2	Pohdinta	29
9.3	Kehittämisehdotukset ja jatkotutkimukset	29
	Lähteet.....	30
	Liite 1 Kouluterveyskyselyn tuloksia, koko maa	
	Liite 2 Kouluterveyskyselyn tuloksia, Etelä-Karjala	
	Liite 3 Kysymyslomake	
	Liite 4 Suostumuskirje ja saate	
	Liite 5 Tutkimuslupa	

1 Johdanto

Sekakäytöllä tarkoitetaan useiden päihteiden käyttöä samanaikaisesti. Seka-käyttö oli jo laskusuunnassa vuosina 1995-2007, mutta vuodesta 2008 lähtien trendi on ollut noususuunnassa eurooppalaisen alkoholia ja huumeiden käyttöä koskevan ESPAD-kyselyn mukaan (European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs). Nuorille suunnatuissa kyselyissä huolestuttavinta on, etteivät nuoret useinkaan ymmärrä tai miellä olevansa sekakäyttäjiä. (Raitasalo, Huhtanen & Ahlström. 2012, 1-2.)

Sekakäyttö vaikuttaa vahvasti nuoren kehittyvään elimistöön ja psyykkiseen toimintakykyyn, ja sillä voi olla hyvin kauaskantoisiakin seurauksia. Päihteiden käyttö voi aiheuttaa kasvavalle nuorelle oppimiskyvyn vaikeuksia, muistin heikentymistä, riippuvuutta sekä rakenteellisia muutoksia kehittyvässä kehossa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2014a.) Fyysisten ongelmien lisääntyessä myös mielenterveysongelmat lisääntyvät, ja päihteiden sekakäytöllä on myös vahva yhteys masennuksen syntyyn ja sosiaaliseen syrjäytymiseen. Päihteitä käyttävillä nuorilla on suurentunut riski tapaturmiin, itsemurhaan sekä aikuisiän mielenterveyshäiriöihin. Myös väkivallan uhka kasvaa. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2014b).

Valitsimme aiheen, koska sekakäytön osuus on kasvamassa maassamme. Halusimme selvittää, millainen päihdetietous nuorilla on nimenomaan sekakäytöstä. Edellinen opinnäytetyö on valmistunut v. 2011, ja siinä oli kysely päihteistä ja mielialasta imatralaisille 7. ja 9.luokkalaisille nuorille. Tulosten perusteella nuoret eivät miellä olevansa sekakäyttäjiä, vaikka vastauksista selvisikin useamman päihteiden käyttöä saman illan aikana. (Markkanen, Pajunen & Pinomaa. 2010.)

Tutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa imatralaisten nuorten päihdetottumuksista ja -tietoudesta sekä päihteiden käytön trendeistä. Tässä opinnäytetyössä tarkoituksenamme on tutkia imatralaisten nuorten tietoutta erityisesti sekakäytön vaaroista ja seuraamuksista. Pyrimme myös löytämään keinoja, joilla tämänhetkistä päihdevalistustyötä yläasteella voisi kehittää suuntaan, joka kiinnostaisi nuoria. Kartoitamme myös lähteitä, joista nuoret päihdetietoa saavat.

2 Nuoruus ja päihteet

2.1 Nuoruus

Nuoruusikä on suurien muutosten aikaa. Silloin sekä fyysinen että psyykkinen kehitys ja persoonallisuuden muovautuminen ovat keskiössä nuoren elämässä. (Väestöliitto 2014.) Nuoruus on luopumista lapsuudesta ja huolettomuudesta mutta tuo myös samalla mukanaan haasteita ja odotuksia omasta tulevaisuudesta. Nuoruuteen kuuluu myös vahvasti halu olla samanlainen kuin ikätoverit, ja kavereiden mielipiteistä tulee erittäin tärkeitä ja ne vaikuttavat paljon nuoren toimintaan ja valintoihin. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2014a.)

Nuoruuden kehityksellisiä tehtäviä ovat oman ruumiinkuvan ja seksuaalisen kehityksen jäsentäminen, itsenäistyminen eli pikkuhiljaa vanhemmista irrottautuminen sekä tukeutuminen omiin ikätovereihin nuoruusiän haasteissa. Nämä kehitykselliset tehtävät ovat erittäin tärkeitä nuorelle, sillä niiden myötä nuori saavuttaa itsenäisyyden. (Väestöliitto 2014.)

Tyypillisesti nuoruuden kehitysvaiheisiin kuuluvat irrottautuminen vanhemmista, itsensä vertaaminen muihin, fyysiset muutokset sekä seksuaalisen identiteetin muovautuminen. Psyykkinen kehitys on aaltoilevaa ja mieliala vaihtelee kapinoinnista huolettomuuteen. (Aaltonen, Ojanen, Vilhunen & Vilén 2003, 18.)

Nuoruus jaetaan kolmeen eri vaiheeseen, joita ovat varhaisnuoruus 12-14-vuotias, varsinainen nuoruus 15-17-vuotias ja jälkinuoruus 18-22 -vuotias. Varhaisnuoruus on suurten muutosten aikaa. (Väestöliitto 2014.) Varhaisnuoruus on aikaa, jolloin nuoren persoonallisuus ja tunne-elämä kehittyvät valtavasti. Nuoren tunteet heittelevät eikä hän aina hallitsekaan välttämättä kaikkia yllättäviä tunnereaktioitaan. Syy näihin mielialan muutoksiin löytyy sekä hormonaalisista muutoksista että nuoren kohtaamista uusista haasteista. Myös fyysiset muutokset voivat hämmentää nuorta ja saattaa mennä kauankin, ennen kuin nuori hyväksyy nuo muutokset. Nuori arvostelee itseään erittäin kriittisesti ja voi tuntea epävarmuutta itsestään. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2014.)

Varsinaisessa nuoruudessa taas nuori alkaa pikkuhiljaa sopeutua omaan muuttuneeseen vartaloon ja konfliktit vanhempien kanssa vähenevät verrattuna varhaisnuoruuteen. Viimeisessä vaiheessa eli jälkinuoruudessa nuori osaa jo tehdä kompromisseja ja ottaa

vastuuta tekemisistään. Myös hänen empatiakykynsä on lisääntynyt ja muiden huomioon ottaminen on helpompaa. (Väestöliitto 2014.)

Nuoruusiän kehitysvaihe on 12-18 ikävuoden tienoilla, ja sen tarkoituksena on, että nuori irtaantuu vähitellen lapsuudestaan ja muodostaa käsityksen omasta itsestään. Tämän vaiheen kehitystehtäviä ovat muuttuvan kehon hyväksyminen, vanhemmista irrottautuminen, oman paikan löytäminen ikäistensä joukossa, itsenäistyminen ja itsestä huolehtimisen oppiminen. (VirtuaaliAMK 2014.)

Nuoren itsenäistyminen vaatii etäisyyttä vanhempiin. Oman persoonallisuuden kehittymiseen kuuluu omien asenteiden ja mielipiteiden muodostuminen. Nuori myös huomaa, että hän on vanhemmistaan erillinen yksilö ja suhde vanhempiin alkaa muuttua murrosiässä. Jokainen nuori on oma yksilönsä ja kokee nämä nuoruusiän muutokset omalla tavallaan riippuen hänen aiemmista elämänkokemuksistaan, temperamentistaan ja siitä kuinka läheiset perhesuhteet hänellä on ollut. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2014.)

Nuoret ovat nykyään itsenäisiä ja erittäin uteliaita kaikesta uudesta. Heidän on helppo kokeilla kaikenlaista, kuten päihteitä, sillä he ovat vapaampia ja heidän on helpompi liikkua kaikkialla kuin lapsena. (Rogers & Goldstein. 2012, 42.)

2.2 Päihteet

Päihde tarkoittaa Suomen päihdehuoltolain 2§:n mukaan alkoholijuomaa sekä muuta päihtymistarkoituksessa käytettävää ainetta. Farmakologisen määritelmän mukaan päihteitä ovat ilman hoidollista tavoitetta käytetyt, psyykkisiin toimintoihin vaikuttavat aineet. Yleisiä päihteitä ovat alkoholi, impattavat aineet ja huumeet, joista alkoholi sekä impattavat liimat ja liuottimet ovat laillisia päihteitä ja huumeet ovat kiellettyjä eli laittomia päihteitä tai sellaisiin rinnastettavissa olevia päihteitä. Lääkkeet ovat päihteitä silloin kun niitä käytetään väärin eli käytetään lääkinnällisen tarkoituksen sijaan päihtymistarkoituksessa. (Päihdehuoltolaki.) Päihteet sisältävät keskushermostoon vaikuttavia kemikaaleja. Päihteiden käytön syitä voi olla mm. rentoutuminen mutta riippuvuuden synnyttyä niitä käytetään myös torjumaan vieroitusoireita. Monia päihteinä käytettyjä aineita käytetään myös lääkkeinä erityisesti neurologisten ja psyykkisten sairauksien sekä kivun hoidossa. (Päihdelinkki 2013a.)

Alkoholi ja tupakka ovat laillisia päihteitä, jotka molemmat tuottavat käyttäjälleen mielihyvää mutta aiheuttavat helposti riippuvuutta ja erilaisia haittavaikutuksia kuten pahoinvointia, päänsärkyä ja alkoholi myös vähentää estoja ja lisää onnettomuusalttiutta (Päihdelinkki 2013b). Laittomia päihteitä ovat amfetamiini, kokaiini ja ekstaasi, jotka kaikki kiihottavat keskushermoston toimintaa, kun taas heroini lamaa sen toimintaa. LSD ja meskaliini aiheuttavat aistiharhoja ja ovat laittomia päihteitä kuten kannabistuotteetkin (hasis ja marihuana). Impattavia aineita ovat erilaiset liimat, liuottimet ja lakat. Päihteitä ovat myös päihtymystarkoituksessa käytetyt lääkkeet kuten esimerkiksi bentsodiatsepiinit. (Aalto-Setälä, Marttunen & Pelkonen. 2003.)

2.3 Päihdetietous

Päihdetietoudella tarkoitetaan tietoa eri päihdyttävien aineiden vaikutuksista, haitoista, seuraamuksista ja riippuvuuden kehittymisestä. Päihdetietouden lisääminen on erittäin tärkeää ennaltaehkäisevässä päihdetyössä ja Päihdehuolto- ja raittiustyölaki velvoittavatkin kunnat ehkäisevään päihdetyöhön. (Päihdehuoltolaki.)

Useimmat nuoret toivovat, että päihteistä voitaisiin keskustella avoimesti ja myös odottavat, että heitä pidetään tasavertaisina keskustelussa (Kylmänen. 2005, 26-27). On todettu, että vaikka nuorilla on tietoa päihteistä, on heidän silti vaikea käyttää ja omaksua sitä tietoa tehdessään valintoja päihteiden käyttöön liittyen.

Kouluterveydenhuolto ja opettajat ovat keskeisessä asemassa päihdetietouden lisäämisessä nuorille. Myös vanhemmat ovat tärkeässä roolissa päihdetietouden lisäämisessä. (Havio, Inkinen & Partanen. 2008, 168-169.)

Päihdetietouden lisääminen ja saatavilla olevan informaation sovittaminen nuorille sopivaksi, on tulevaisuuden haasteena terveydenhoitajille sekä kouluterveydenhuollolle.

3 Sekakäyttö

3.1 Lääkkeiden väärinkäyttö

Lääkkeitä käytetään monin eri tavoin väärin. *Liikakäytöllä* tarkoitetaan lääkkeiden käyttöä joko huumausaineina, liian suurina annoksina tai pidempään kuin olisi tarpeen. *Lääkettömyksellä* tarkoitetaan lääkkeiden käytön jatkamista, vaikka itse sairaus olisi jo parantunut joko tavan takia tai vieroitusoireiden pelossa. Lääkkeiden päihdekäytöllä tarkoitetaan, että lääkettä käytetään päihtymistarkoitukseen yhdistämällä sen käyttö toiseen päihteeseen esimerkiksi alkoholiin, kannabikseen tai huumeeseen. Suun kautta otettavaksi tarkoitettuja lääkkeitä voidaan myös uuttaa tai nuuskata. (Päihdelinkki 2013a.) Päihdyttävä vaikutus perustuu keskushermostovaikutuksiin, joka vaihtelee eri aineilla. Jotkut päihteet stimuloivat, kun taas toiset rauhoittavat tai lamaannuttavat hermostoa. (Salaspuro, Kiiänmaa, & Seppä. 2003, 446-448.) Päihteiden käyttöön liittyy myös toleranssin kehittyminen. *Toleranssilla* tarkoitetaan henkilön päihteen kesto- ja sietokyvyn kasvamista ja päihteen vaikutuksen vähenemistä, jolloin päihdettä tarvitaan suurempi määrä päihtymyksen aikaansaamiseksi. (Salaspuro. et al. 2003.)

Yleisimmät väärinkäytetyt lääkeaineryhmät Suomessa ovat barbituraatti- ja bentsodiatsepiinia sisältävät unilääkkeet ja rauhoittavat lääkkeet sekä opioidit, kuten morfiinipitoiset kipulääkkeet ja psykomotoriset stimulantit eli piristeet (Terveyskirjasto 2015). Rauhoittavien lääkkeiden ryhmään kuuluvat bentsodiatsepiinit johdoksineen, barbituraatit, neuroleptit, masennuslääkkeet sekä muut rauhoittavat lääkkeet. Psykoosilääkkeitä ja rauhoittavia lääkkeitä käytetään ahdistukseen, kouristusten estoon ja lihaksien rentouttamiseen. Ne vaikuttavat myös mielialaa kohentavasti. (Salaspuro. et al. 2003.)

Opioideilla tarkoitetaan kaikkia morfiinin kaltaisesti vaikuttavia yhdisteitä, jotka vaikuttavat opioidireseptoreiden välityksellä keskushermostoon. Opioideihin kuuluvat kodeiini, dekstropropoksifeeni, buprenorfiini ja tramadoli. Opioidilääkkeitä ovat muun muassa Temgesic ja Subutex. Muihin ryhmiin kuuluvista lääkkeistä tunnetuin päihdekäytössä on dekstrometorfaani eli DMX, jota käytetään muun muassa yskänlääkkeissä. (Päihdelinkki 2013a.; Salaspuro. et al. 2003.)

Psykomotorisilla stimulantteilla eli piristeillä tarkoitetaan aineita, jotka lisäävät aktiivisuutta, kiihtymystä, euforiaa eli hyvänolon tunnetta sekä vähentävät väsymyksen tunteita. Yleisimpiä piristeitä ovat kokaiini, amfetamiini ja sen johdokset sekä hallusinogeenit esimerkiksi LSD. (Salaspuro. et al. 2003.)

3.2 Päihteiden sekakäytön haitat ja vaikutukset

Päihteiden sekakäytöllä tarkoitetaan päihteeksi luokiteltujen aineiden käyttöä samanaikaisesti. Useimmiten käytetään alkoholia yhdessä rauhoittavien sekä unilääkkeiden kanssa. Murrosikäiselle saattaa olla tyypillistä erilaiset pillerikokeilut, jotka usein jäävät kuitenkin onneksi vain hetkellisiksi, eivätkä johda päihteiden jatkuvaan sekakäyttöön. Helpoimmin sekakäyttäjäksi ajautuu alkoholin suurkuluttaja, joka haluaa apua alkoholin fyysisiin vieroitusoireisiin tai ahdistukseen. Myös *toleranssin* kehittyminen voi altistaa hakemaan mielihyvää muista päihteistä. (Salaspuro. et al. 2003.)

Sekakäytön haitat ja niiden vakavuus riippuu käytetystä lääkeaineesta sekä alkoholin määrästä. Useimmiten lääkkeiden ja alkoholin yhteisvaikutukset ovat melko lieviä, varsinkin jos sekakäyttö tapahtuu vahingossa. Yhteisvaikutukset voivat kuitenkin olla erittäin vakavia, varsinkin jos käytettyjen aineiden määrä on suuri. Etenkin keskushermostoon vaikuttavien aineiden, lihasrelaksanttien eli lihasjännitystä alentavien lääkeaineiden sekä parasetamolin eli kipulääkevalmisteissa käytetyn lääkeaineen käyttö yhdessä alkoholin kanssa voi aiheuttaa vakavia ja kuolemaan johtavia haittavaikutuksia tai myrkytyksiä. (Päihdelinkki 2013a.; Salaspuro. et al. 2003.)

Lääkeaineryhmä	Vaikuttava aine (esim.)	Kauppanimi (esim.)	Haittavaikutukset yhteiskäytössä huomioitavaa
<i>Unilääkkeet</i>	midatsolaami, tsolpideemi	Dormicum, Stilnoct	keskushermostolama, hengityslama, liikennriskit, alkoholi voi häiritä unenlaatua
<i>Liharelaksantit</i>	titsaniidiini, orfenadiiriini	Sirdalud, Norflex	lääkkeen tai alkoholin vaikutus saattaa tehostua
<i>Rauhoittavat lääkkeet</i>	diatsepaami, loratsepaami	Diapam, Temesta	keskushermostolama, hengityslama
<i>Opioidit</i>	fentanyyli, oksikodoni, kodeiini	Durogesic	keskushermostolama, hengityslama, liikennriskit
<i>Särkylääke</i>	parasetamoli	Para-Tabs, Panadol	maksavauriot
<i>Tulehduskipulääkkeet</i>	ibuprofeeni, ketoprofeeni, aspiriini	Burana, Ketorin, Aspirin	alkoholi vaurioittaa ruoansulatuskanavaa
<i>Mieliala-psykykenlääkkeet</i>	klooripromatsiini, klomipraami, nortriptyliini, ketiapiini	Klorproman, Anafranil, Noritren, Ketipinor	väsyneisyys, pitoisuusmuutokset, alkoholi voi pahentaa masennus- ja mielialaoireita, maksavaurio, koordinaatiohäiriöt, alkoholin vaikutus voi tehostua
<i>Närästyslääkkeet</i>	ranitidiini, simetidiini	Ranixal, Ranitidin	alkoholin vaikutus tehostuu, alkoholi ärsyttää ruoansulatuskanavaa
<i>Verenhennuslääke</i>	varfariini	Marevan	varfariinin teho muuttuu (verenvuotoja, veritulppia)
<i>Diabeteslääkkeet</i>	glibenklamidi	Euglamin, Euglucon, Origucon	antabusreaktio
<i>Verenpainelääkkeet</i>	-	-	muutokset verenpaineessa,
<i>Antibiootit</i>			pääsääntöisesti ei yhteisvaikutuksia

Taulukko 1 Alkoholin ja tiettyjen lääkeaineryhmien yhteiskäytön aiheuttamat mahdolliset haittavaikutukset tai yhteiskäytössä huomioitavat seikat (Päihdelinkki 2013b).

Taulukossa 1 luetellaan ne lääkkeet, joiden yhteiskäytöstä voi seurata haittavaikutuksia. Vakavien ja pysyvien haittojen riski kasvaa sitä enemmän, mitä useampia lääkkeitä tai lääkeryhmiä on yhdistettynä alkoholin käyttöön. (Päihdelinkki 2013b.)

Sekakäytön seuraukset voivat olla hyvin yllättäviä ja poikkeuksellisia. Tavallisimpia vaikutuksia ovat alkoholin vaikutuksen äkillinen tehostuminen, muistihäiriöt, käytöshäiriöt ja aggressio sekä sekavuus. Muistinmenetys voi johtaa esimerkiksi uni- tai rauhoittavan lääkkeen yliannosteluun, tajuttomuuteen tai jopa kuolemaan. Sekakäyttö vaurioittaa sisäelimiä ja vahingot voivat olla pysyviä. Nuorten elimistö myös reagoi alkoholiin ja lääkkeisiin voimakkaammin kuin aikuisen, joten seuraukset voivat olla todella arvaamattomia. (Salaspuro. et al. 2003.)

Säännöllinen ja toistuva alkoholin ja rauhoittavien lääkkeiden sekakäyttö johtaa nopeasti lääkkeiden sietokyvyn kasvuun ja lääkeriippuvuuteen (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014a). Toistuva käyttö voi aiheuttaa erilaisia psyykkisiä oireita kuten ahdistuneisuutta, paniikkihäiriöitä, masennusta sekä muisti- ja keskittymiskyvyn häiriöitä. Myös lihasjännitykset tai heikkoudet, tasapainohäiriöt, huimaus, kivut, vatsavaivat ja impotenssi ovat yleisiä. Myös tapaturmien ja kuoleman riski kasvavat huomattavasti. (Irti huumeista ry 2014.)

3.3 Päihteiden käyttö ja sekakäyttö Suomessa

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL on järjestänyt kouluterveyskyselyjä peruskouluissa vuodesta 1996, lukioissa vuodesta 1999 ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuodesta 2008. Kyselyyn vastaa vuosittain noin 200 000 peruskoulujen 8.- ja 9.-luokkalaista sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijaa joka toinen vuosi. Tuorein kouluterveyskysely on vuodelta 2013. Kyselyn tarkoituksena oli kerätä vertailukelpoista tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, terveydestä, terveystottumuksista ja opiskeluhuollosta ja hyödyntää tuloksia nuorten terveyden edistämiseksi. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014c.)

Huumeita kokeilleiden osuudet kasvoivat Suomessa vuosina 2008/2009, mutta nyt kasvua ei ole näkyvässä. Poikkeuksena ovat peruskoulun yläluokkien pojat ja ammattiin opiskelevat tytöt, joilla huumeokeilut ovat edelleen kasvussa. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan lukiolaisten asenteet näyttävät olevan tiukentumassa, mutta peruskoulun yläluokkalaiset ja ammattiin opiskelevat suhtautuivat kannabiskokeiluihin yhä

myönteisemmin. Huolestuttavaa on myös, että nuoret arvioivat huumeiden hankkimisen entistä helpommaksi. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014c.)

Kouluterveyskyselyn mukaan (liite1) vuonna 2013 peruskoulun 8.- ja 9.-luokkalaisista pojista 90 prosenttia vastasi, ettei ole koskaan kokeillut tai käyttänyt marihuanaa tai hasista, tytöillä vastaava luku oli 94 prosenttia. Viisi kertaa tai useammin vastanneiden osuudet olivat vuonna 2013 pojilla 4 prosenttia ja tytöillä 2 prosenttia. Luvuissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia verrattuna vuoteen 2000/2001. Alkoholia ja lääkkeitä yhdessä, ei koskaan kokeilleiden tai käyttäneiden poikien osuus oli 94 prosenttia vuonna 2013 ja tytöillä 90 prosenttia. Vuonna 2000/2001 vastaavat osuudet olivat pojilla 92 prosenttia ja tytöillä 80 prosenttia. Tässä selvästi näkyy koululaisten tiukentuneet asenteet sekakäyttöä kohtaan tai tietoisuuden lisääntyminen aiheesta. Lääkkeitä päihdyäkseen, ei koskaan kokeilleiden tai käyttäneiden osuudet ovat pysyneet samoina vuodesta 2000/2001 vuoteen 2013 eli pojilla 96 prosenttia ja tytöillä 95 prosenttia. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2013c.)

Eurooppalaisen ESPAD-kyselyn mukaan nuorten huumeekokeilut lisääntyivät Suomessa vuosina 2007–2011 ja olivat yleisempiä kuin Ruotsissa ja Norjassa. Huumeiden käyttöön liittyvien asenteiden ja mielikuvien muuttamiseen sekä tietoisuuden lisäämiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota päihdevalistuksessa nimenomaan kouluterveydenhuollossa. (Raitasalo. et al. 2012.)

3.4 Sekakäyttö Etelä-Karjalassa

Etelä-Karjalassa sekakäytön tilanne on melko lailla samankaltainen kuin muualla Suomessa. Kouluterveyskyselyn mukaan (liite 2), vuonna 2013 peruskoulun 8.- ja 9.-luokkalaisista pojista 94 prosenttia vastasi, ettei ole koskaan kokeillut tai käyttänyt marihuanaa tai hasista, tytöillä vastaava luku oli 96 prosenttia. Viisi kertaa tai useammin vastanneiden osuudet olivat vuonna 2013 pojilla 4 prosenttia ja tytöillä 1 prosentti. Luvuissa ei ole tapahtunut suuria muutoksia verrattuna vuoteen 2000/2001, ainoastaan viisi kertaa tai useammin kokeilleiden tai käyttäneiden poikien osuus on kasvanut 3 prosentilla. Alkoholia ja lääkkeitä yhdessä, ei koskaan kokeilleiden tai käyttäneiden poikien osuus vuonna 2013 oli 94 prosenttia ja tytöillä 92 prosenttia. Vuonna 2000/2001 vastaavat osuudet olivat pojilla 92 prosenttia ja tytöillä 80 prosenttia. Tässä selvästi näkyi koululaisten tiukentuneet asenteet sekakäyttöä kohtaan tai tietoisuuden lisääntyminen

aiheesta myös Etelä-Karjalassa. Lääkkeitä päihtyäkseen, ei koskaan kokeilleiden tai käyttäneiden osuudet ovat pysyneet myös melko samoina vuodesta 2000/2001 vuoteen 2013 eli vuonna 2000/2001 pojilla 97prosenttia ja vuonna 2013 96 prosenttia ja tytöillä 94 prosenttia vuodesta 2000 vuoteen 2013. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2014c.)

Alkoholia ja lääkkeitä yhdessä viisi kertaa tai useammin käyttäneiden osuus on pysynyt pojilla samana vuodesta 2000 vuoteen 2013 ollen 2 prosenttia ja tytöillä vuonna 2000/2001 3 prosenttia ja vuonna 2013 1 prosentti. Laskua on siis tapahtunut tyttöjen osalta. Lääkkeitä päihtyäkseen viisi kertaa tai useammin käyttäneiden poikien ja tyttöjen osuus on pysynyt samana vuodesta 2000/2001 vuoteen 2013 ollen yksi prosentti sekä tytöillä että pojilla. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2013c.)

4 Päihdevalistus

4.1 Päihdevalistus käsitteenä

Päihdevalistus on ehkäisevää päihdetyötä ja sen tavoitteena on vähentää päihteistä aiheutuvia haittoja ja seurauksia sekä vähentää päihteiden kysyntää ja tarjontaa. Päihdehuolto- ja raittiustyölaki velvoittavat kuntia järjestämään ehkäisevää päihdetyötä, jota toteutetaan kouluissa ja vapaa-aikatoiminnassa sekä kunnan sosiaali- ja terveystoimissa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014a.) Päihdehuoltolain mukaan päihdehuollon tavoitteena on päihteiden ongelmakäytön vähentäminen ja ehkäiseminen sekä päihteiden ongelmakäyttäjän toimintakyvyn ja turvallisuuden edistäminen (Päihdehuoltolaki).

Päihdevalistuksessa keskeisimpiä tehtäviä ovat kasvatus ja tiedotus. Ehkäisevä päihdetyö on päihteiden aiheuttamien haittojen vähentämistä ja ennaltaehkäisyä ja kohdistuu alkoholiin, tupakkaan ja huumausaineisiin sekä muihin päihdyttäviin aineisiin. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014d.)

4.2 Nuorten päihdevalistus

Nuoret elävät tässä ja nyt, eivätkä osaa tai halua ajatella elämäänsä tai terveyttään kovin pitkälle tulevaisuuteen. Nuorille suunnattu päihdetyö pyrkiikin tukemaan nuorta tekemään itsenäisiä valintoja, jotka edistävät hänen terveyttään. Kun nuori kokeilee päihteitä ensimmäisen kerran, tulisi siihen reagoida heti ja puhua päihteistä nuorelle häntä

kiinnostavien asioiden avulla, kuten päihteiden vaikutuksesta seurusteluun tai ulkonäköön. (Havio. et al. 2008.)

On tärkeää ajoittaa päihdevalistus oikeaan aikaan nuoruutta, sillä sen tarkoituksena on päihdekokeilujen aloittamisen myöhentäminen. Ehkäisevän päihdetyön tavoitteena on asenteisiin vaikuttaminen. Vaikuttaviksi todetuissa päihdekasvatusohjelmissa on keskeisessä osassa vuorovaikutus, jolloin nuori saa tilaisuuden kertoa omia mielipiteitään, kriittisiäkin ja keskustella asiasta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014d).

4.3 Kouluterveydenhuollon rooli

Kouluterveydenhuolto on lakisääteinen perusterveydenhuollon palvelu, joka on peruskoulun oppilaille. Siitä säädetään terveydenhuoltolaissa ja kouluterveydenhuollolle on myös olemassa omat laatusuositukset (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014e). Kunnat ovat vastuussa kouluterveydenhuollon järjestämisestä peruskoululaisille. Kouluterveydenhuolto on maksutonta ja se pyritään yleensä järjestämään koulupäivän aikana. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014b.)

Sosiaali- ja terveysministeriö valvoo kouluterveydenhuoltoa. Kouluterveydenhuolto on oppilaan fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista sekä oppimisesta huolehtimista (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014b). Yksi tärkeimmistä tehtävistä kouluterveydenhuollossa on nuorten päihteettömyyden edistäminen. Se kuuluu yhtenä osana terveyskeskusteluun, jonka avulla asiakkaan kanssa tapahtuva vuorovaikutus on tasavertaista. (Pirskanen, Laukkanen, Varjoranta, Lahtela & Pietilä. 2012, 118-129.)

Kouluterveydenhoitaja sekä muu kouluterveydenhuollon henkilöstö ovat erittäin tärkeässä osassa nuorten ongelmien varhaisessa havaitsemisessa ja myös tuen tarjoajina (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014e). Kouluterveydenhuolto on nimenomaan keskittynyt oppilaiden ongelmien ehkäisyyn ja työ on aina moniammatillista yhteistyötä kouluterveydenhuollon, opettajien ja oppilashuollon välillä (Seppä, Aalto, Alho & Kiianmaa. 2012, 218). Terveydenhoitajan rooli on olla osana kouluterveydenhuoltoa, edistää terveyttä ja pyrkiä osaltaan ennaltaehkäisevään päihdetyöhön (Haarala, Honkanen, Mellin & Tervaskanto-Mäentausta. 2008, 373-376).

5 Aikaisemmat tutkimukset

Päihdetutkimus 2014 on tehty vuodesta 1992 lähtien joka neljäs vuosi. Uusimman päihdekyselyn aineisto on kerätty syksyllä 2014, tulokset saadaan vasta 2015 keväällä. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014f.)

Nuorten terveystapatutkimuksessa on seurattu valtakunnallisesti 12-18-vuotiaiden nuorten terveyttä ja terveystottumuksia joka toinen vuosi vuodesta 1977 alkaen. Tutkimuksessa tarkastellaan muun muassa tupakkatuotteiden käytön yleisyyttä, tupakkaostoja, sekä tupakkatuotteiden esilläpidon ja tupakkamainonnan havaitsemista. Lisäksi tarkastellaan alkoholin käyttöä sekä altistumista huumeille. Tuorein kysely tehtiin keväällä 2011, ja siihen vastasi 4566 nuorta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2014c.)

MiksMix on Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen hanke, jonka tavoitteena on tuottaa tietoa huumeiden, lääkkeiden ja alkoholin sekakäytöstä, seurauksista, esiintyvyydestä, käyttötavoista ja haitoista. Suurella osalla päihteiden käyttäjistä on kokemuksia erilaisten päihteiden joko samanaikaisesta tai eriaikaisesta käytöstä. Sekakäytöstä on muodostunutkin hallitseva huumeidenkäyttötapa niin Suomessa kuin muualla Euroopassa. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014g.) Päihteiden sekakäyttöä tunnustetaan nykyisin paremmin, mutta tieto erilaisista sekakäyttötavoista on vähäistä. Varsinaista sekakäyttöä ei perinteisillä alkoholi- ja huumeitutkimuksilla tavoiteta, vaan tarvitaan erityistä sekakäyttöön keskittyvää tutkimusta, jotta voitaisiin syventää sekakäyttöön liittyvää tietoa. Tarkoituksena on myös kehittää päihdehaittojen ehkäisyä sekä palvelu- ja hoitojärjestelmää. Projekti toteutetaan vuosina 2011–2018. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014g.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

6.1 Opinnäytetyön tarkoitus

Tarkoituksenamme oli tutkia yläasteikäisten 9. luokkalaisten nuorten kokemuksia ja tietoutta sekakäytön vaaroista, haitoista ja seuraamuksista. Halusimme selvittää, miten nuoret ymmärtävät sekakäytön. Tavoitteena on selvittää, millaisessa muodossa nuoret haluaisivat päihdevalistusta järjestettävän. Halusimme vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

Mitä sekakäyttö nuorten mielestä tarkoittaa?

Mitä haittoja tai seuraamuksia sekakäytöstä nuorten mielestä on?

Millaisessa muodossa nuoret toivoisivat saavansa päihdevalistusta?

Nuorten mielipidettä voitaisiin hyödyntää kouluterveydenhuollon päihdevalistuksen kehittämisessä ja uudistamisessa nuorille sopivaksi ja kiinnostavammaksi, jotta kouluterveydenhoitajilla olisi paremmat mahdollisuudet vaikuttaa nuorten päihdekäyttäytymiseen.

6.2 Opinnäytetyön toteutus

Tutkimus toteutettiin Imatralaisille 9.luokkalaisille nuorille, jotka opiskelevat Kosken, Mansikkalan ja Vuoksenniskan kouluissa. Kyselyä varten tarvittiin tutkimuslupa Imatran kaupungin hyvinvointipalveluista Ulla Laineelta ja osallistuvien koulujen rehtoreilta. Vanhemmille lähetettiin saatekirje, jossa pyydettiin oppilaalle lupaa osallistua tutkimukseen. Yhteistyökumppaneina tutkimuksessa olivat koulujen rehtorit.

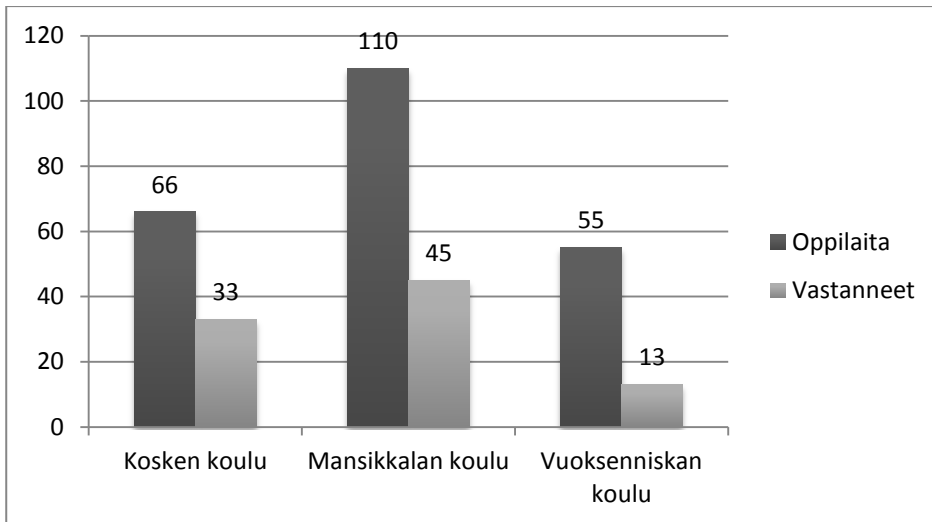
Oppilaille jaettiin kyselylomakkeet, jotka sisälsivät puolistrukturoituja kysymyksiä sekä muutaman avoimen kysymyksen. Kyselylomakkeet täytettiin oppitunnin aikana valvotusti. Tutkimustyyppinä oli määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus ja tavoitteena oli saada mahdollisimman kattava vastausmäärä. Aineisto analysoitiin SPSS-ohjelmalla. SPSS-ohjelma eli Statistical Package for Social Sciences on tilastollisen tietojenkäsittelyn ohjelmisto, jolla voi tehdä erilaisia tilastollisia analyysejä tutkittavasta aineistosta (Kvantimotv 2014). Kvantitatiivisessa tutkimuksessa korostuvat objektiivisyys, täsmällisyys ja yksiselitteisyys. Aineiston täytyy soveltua määrälliseen eli numeeriseen mittaamiseen ja keskeistä on aineiston saattaminen tilastollisesti käsiteltävään muotoon. Päätelmien teko tapahtuu kvantitatiivisessa tutkimuksessa tilastolliseen analysointiin perustuen ja tarkoituksena on pyrkiä tuloksissa yleistettävyyteen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara. 2009.)

7 Kyselyn tulokset

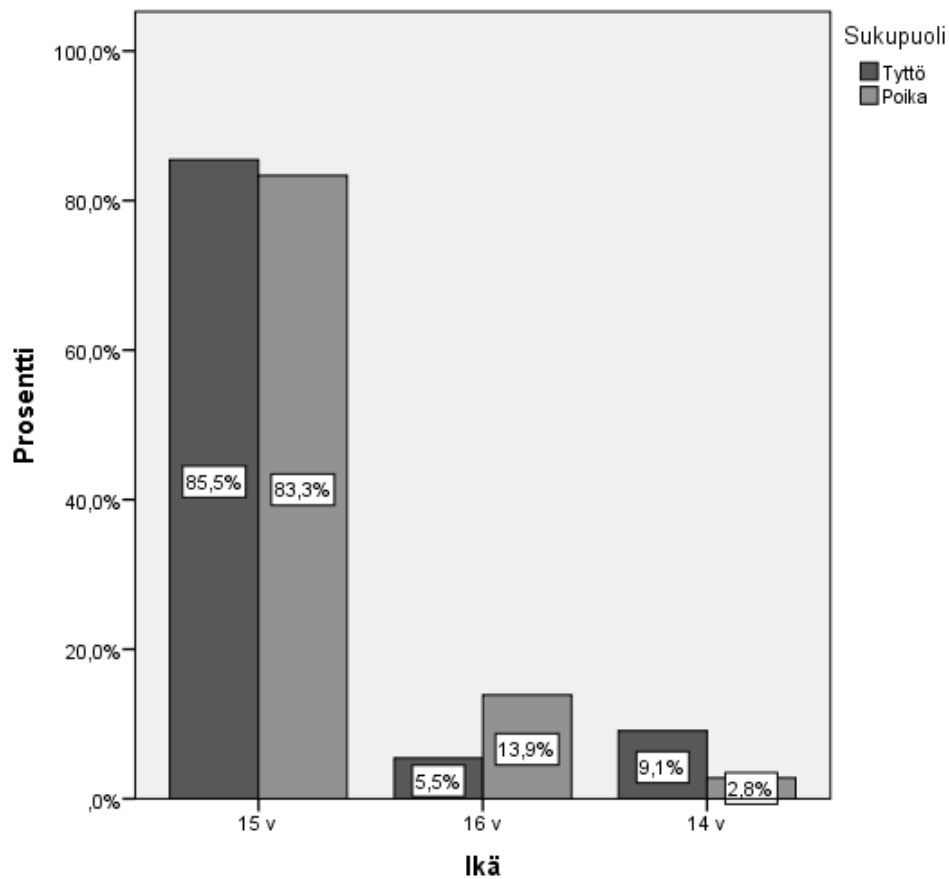
7.1 Taustatiedot vastaajista

Kysely toteutettiin kaikille Imatran alueen 9.-luokkalaisille nuorille. Mukaan otettiin myös joustavan opetuksen eli JOPO-luokan oppilaita.

Kosken koulussa 9.-luokkalaisia on 66, joista 33 vastasi kyselyyn. Vastausprosentti oli 50. Mansikkalan koulussa 9.luokkalaista on 110, joista 45 vastasi. Vastausprosentti näin ollen 45 prosenttia. Vuoksenniskan koulussa on 55 oppilasta 9.luokalla, joista 13 vastasi, näin ollen vastausprosentti oli 23. Kyselyyn vastanneiden oppilaiden määrät on esitetty kuviossa 1. Eri koulujen vastauksia ei tässä opinnäytetyössä eritellä.

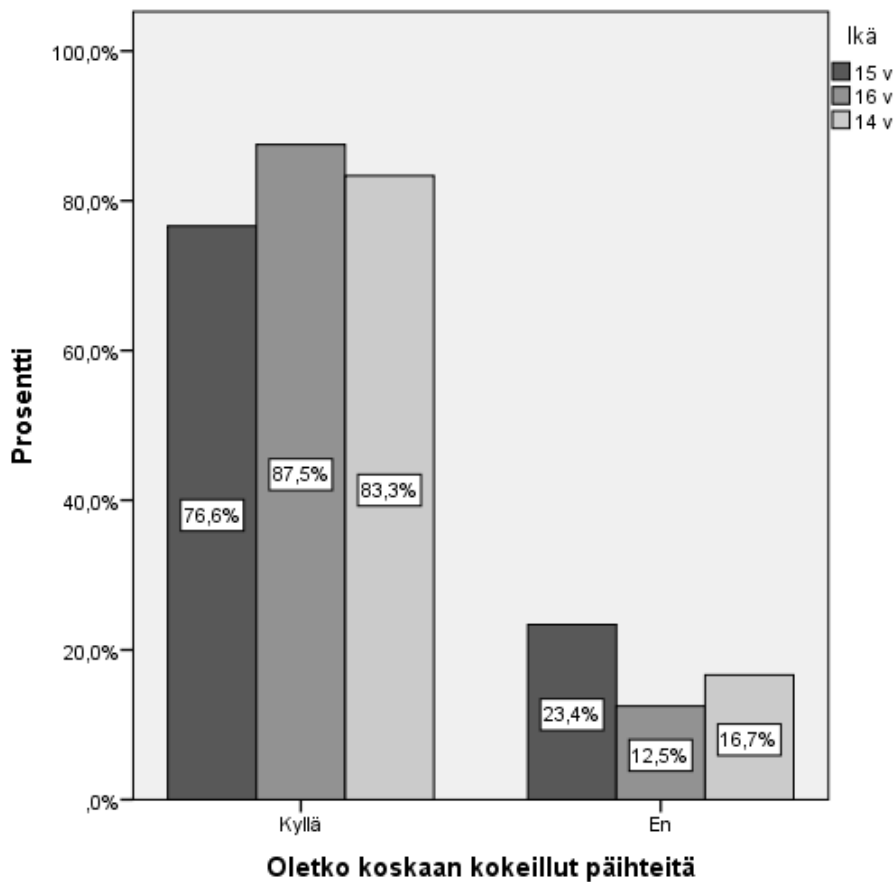
Kuvio 1: Kyselyyn vastanneiden määrät kouluittain

Kuvio 2: Kyselyyn vastanneiden prosentuaalinen osuus iän ja sukupuolen mukaan

Kyselyyn vastanneista tytöistä 85,5 prosenttia oli 15-vuotiaita, 5,5 prosenttia 16-vuotiaita ja 9,1 prosenttia 14-vuotiaita. Pojista 83,3 prosenttia oli 15-vuotiaita, 13,9 prosenttia 16-vuotiaita ja 2,8 prosenttia 14-vuotiaita. Vastausprosentit on esitetty kuviossa 2.

7.2 Päihteiden käytön tottumukset

Kuvio 3 : Päihteiden kokeilu iän mukaan

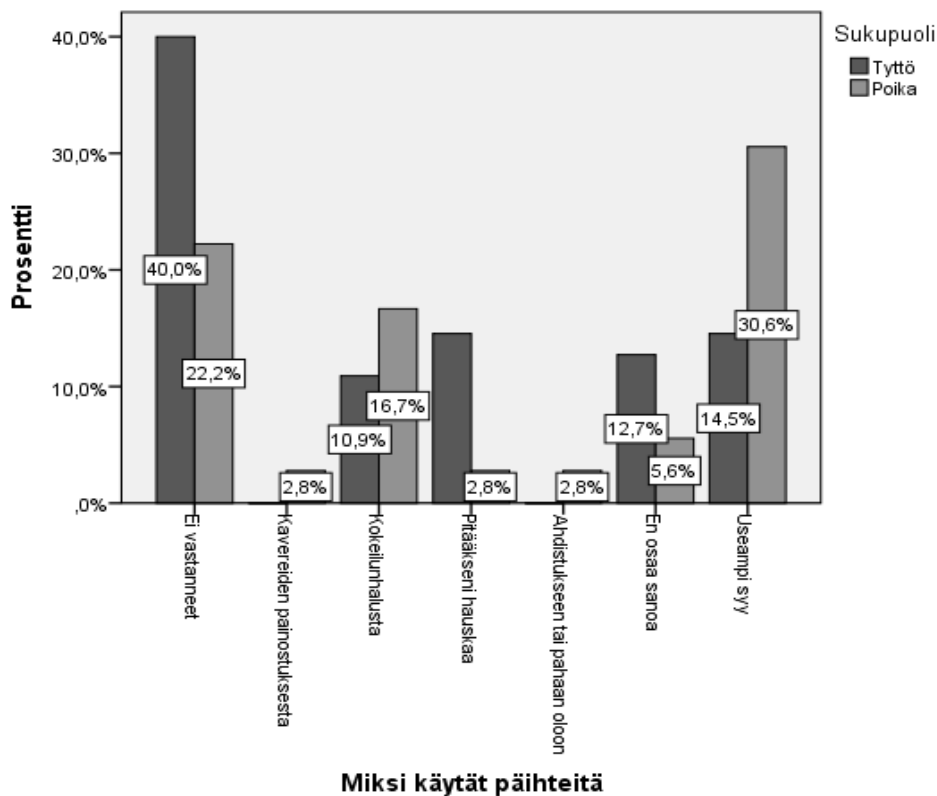
Oletko koskaan kokeillut päihteitä, jos niin mitä?

Kyllä -vastanneiden 14-vuotiaiden osuus oli 83,3 prosenttia, 15-vuotiaiden osuus 76,6 prosenttia ja 16-vuotiaiden osuus oli 87,5 prosenttia. Kyselyyn avoimella vastauksella vastasi 73 oppilasta eli n. 80 prosenttia kaikista vastanneista. 43 vastaajaa kertoi kokeilleensa alkoholia. Tupakkaa oli kokeillut 17 vastaajaa, sikareita kaksi, kannabista myös kaksi ja nuuskaa oli kokeillut yhdeksän vastaajaa.

40 prosenttia 14-vuotiaista tytöistä ei ollut käyttänyt koskaan päihteitä, 15-vuotiaista 38 prosenttia ei koskaan ja 16-vuotiaista 33 prosenttia ei ollut koskaan käyttänyt päihteitä. Kerran viikossa tai useammin viikon aikana päihteitä oli käyttänyt vain noin 4 prosenttia 15-vuotiaista tytöistä. Suurin osa 15-vuotiaista tytöistä käytti päihteitä harvemmin kuin kerran kuukaudessa. Luvut on esitetty kuviossa 3.

”Mitä päihteitä käytät” - avoimeen kysymykseen vastasi 73 vastaajaa 91 oppilaasta, näin ollen vastausprosentiksi muodostui 80. Alkoholia käytti 17 vastaajaa, tupakkaa käytti kahdeksan vastaajaa, nuuskaa viisi ja diapameja yksi vastaaja.

”Kuinka usein käytät päihteitä” - kysymyksen vastauksissa tuli ilmi, että 14-vuotiaat pojat eivät käytä lainkaan päihteitä. 15-vuotiaista vastasi lähes puolet, ettei käytä ollenkaan päihteitä. 16-vuotiaista pojista 40 prosenttia kertoi käyttävänsä päihteitä harvemmin kuin kerran kuukaudessa ja 40 prosenttia kerran kuukaudessa tai useammin kuukauden aikana. Vain 10 prosenttia 15-vuotiaista kertoi käyttävänsä päihteitä kerran viikossa tai useammin viikon aikana.

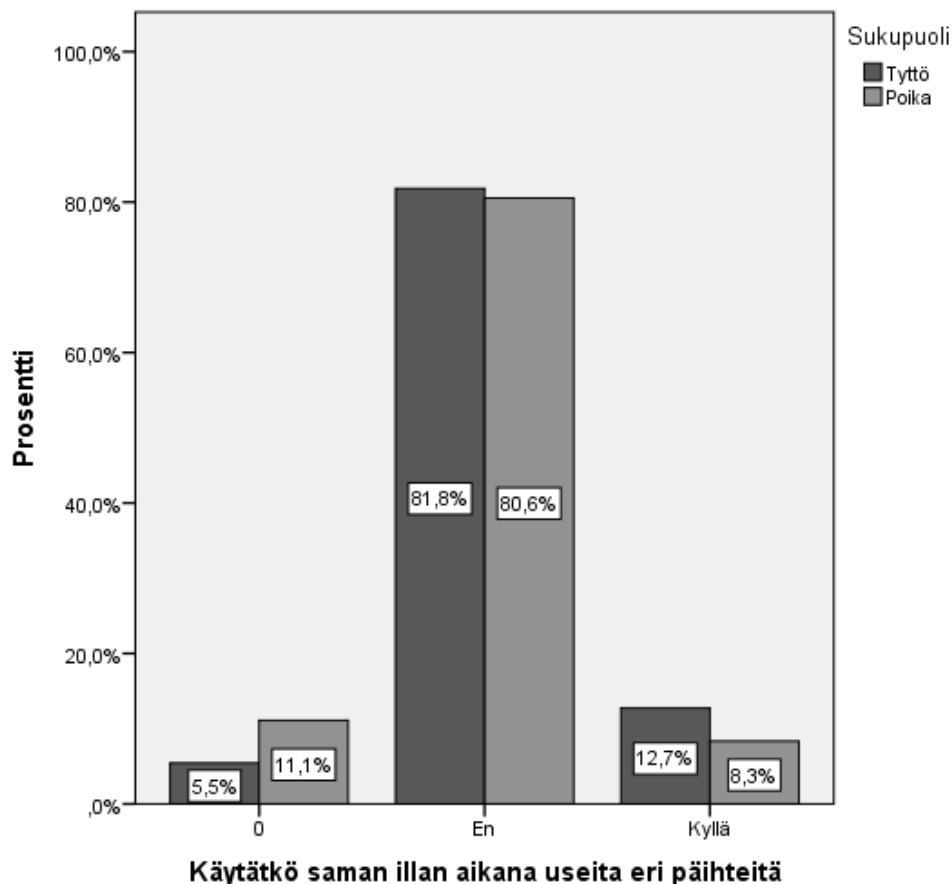
Kuvio 4: Päihteiden käytön syitä tytöillä ja pojilla

”Miksi käytät päihteitä” - kysymykseen tuli paljon erilaisia vastauksia. Tuloksista ilmeni, että päihteitä käytetään hyvin monista eri syistä. Pojista 30,6 prosenttia vastasi syitä olevan useampia, kun taas tytöistä 14,5 prosenttia kertoi, että syitä on useampia.

Vastanneista pojista 16,7 prosenttia ja tytöistä 10,9 prosenttia kertoi kokeilunhalun olevan syynä päihteiden käyttöön. Pojista 2,8 prosenttia oli käyttänyt päihteitä pitääkseen hauskaa ja tytöistä 13,2 prosenttia. Kavereiden painostus oli syynä päihteiden käyttöön 2,8 prosentilla pojista. Myös 2,8 prosenttia pojista vastasi, että olivat käyttäneet päihteitä ahdistukseen ja pahaan oloon. Tytöistä 12,7 prosenttia ja pojista 5,6 prosenttia ei osannut sanoa syytä päihteiden käyttöön kuten kuviossa 4 on esitetty.

”Millaisessa tilanteessa käytät päihteitä” - kysymyksen vastauksissa suurimmalla osalla vastaajista oli useampi syy. Päihteitä käytti yhdistelmällä kavereiden kanssa bileissä tai juhlissa pojista noin 41 prosenttia ja tytöistä 27 prosenttia. Kavereiden kanssa käytti tytöistä 10,3 prosenttia ja pojista 17,2 prosenttia. Bileissä tai juhlissa vastaavat osuudet tytöillä olivat 2,9 prosenttia ja pojilla 8,1 prosenttia. Yksin päihteitä käytti pojista vain 3,9 prosenttia.

7.3 Sekakäyttöön liittyvät kysymykset

Kuvio 5: Tyttöjen ja poikien vastaukset prosentteina kysymyksestä Käytätkö saman illan aikana useita eri päihteitä?

Tytöistä 12,7 prosenttia käyttää saman illan aikana useita eri päihteitä. Pojista vain 8,3 prosenttia. Kysymyksen jatkona oli avoin kysymys, jos käytät saman illan aikana useita eri päihteitä, niin mitä. Avoimeen kysymykseen vastasi seitsemän oppilasta. Yksi vastasi käyttäneensä alkoholia ja kannabista yhdessä ja kuusi vastasi käyttäneensä yhdessä alkoholia sekä tupakkaa/nuuskaa. Luvut on esitetty kuviossa 5.

”Oletko kokeillut tai käyttänyt jotain lääkkeitä yhdessä alkoholin kanssa” - kysymyksessä vain 5,5 prosenttia tytöistä oli käyttänyt lääkkeitä alkoholin kanssa, pojista kukaan ei ollut käyttänyt lääkkeitä alkoholin kanssa. En ole käyttänyt -vastauksissa tyttöjen osuus oli 89,2 prosenttia ja poikien 92,3 prosenttia.

”Jos olet käyttänyt alkoholin kanssa jotain lääkkeitä, jos niin mitä”? Vastaukseksi tuli unilääkkeitä ja diapameja.

”Käytätkö saman illan aikana useita eri päihteitä”- kysymyksessä 13,2 prosenttia 15-vuotiaista kertoi käyttävänsä useita eri päihteitä saman illan aikana. 14-vuotiaat ja 16-vuotiaat vastasivat, etteivät olleet käyttäneet useita eri päihteitä saman illan aikana.

Vain 2,8 prosenttia pojista kertoi olonsa olevan huikeampi käyttäessään useampaa eri päihdettä yhtä aikaa.

”Onko useamman päihteen samanaikaisesta käytöstä aiheutunut krapulaa”-kysymyksessä vain 1,9 prosenttia tytöistä kertoi useamman päihteen aiheuttavan krapulaa. 53,5 prosenttia pojista vastasi että ei ole aiheutunut ja tytöistä noin 66 prosenttia.

7.4 Vastaajien kokemukset seurauksista ja haitoista

Vaaratilanteeseen päihteiden käytön vuoksi on joutunut tytöistä 15,8 prosenttia ja pojista 11,1 prosenttia. Avoimeen kysymykseen, millaisiin vaikeuksiin tai vaaroihin olet joutunut, vastauksia tuli jonkin verran ja vastaukset olivat seuraavanlaisia:

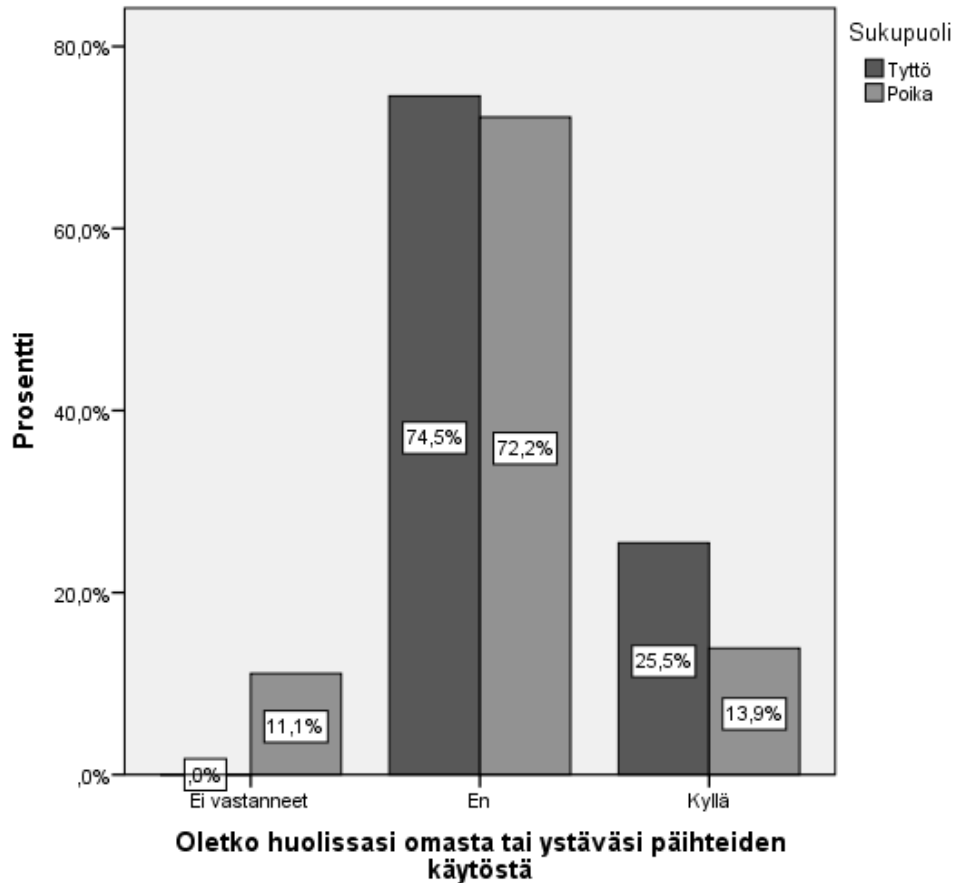
Huumausainerikos.

Käytiin ajamassa autolla suljetulla tiellä humalassa.

Kiinnijäämiseen.

Auton alle jäin.

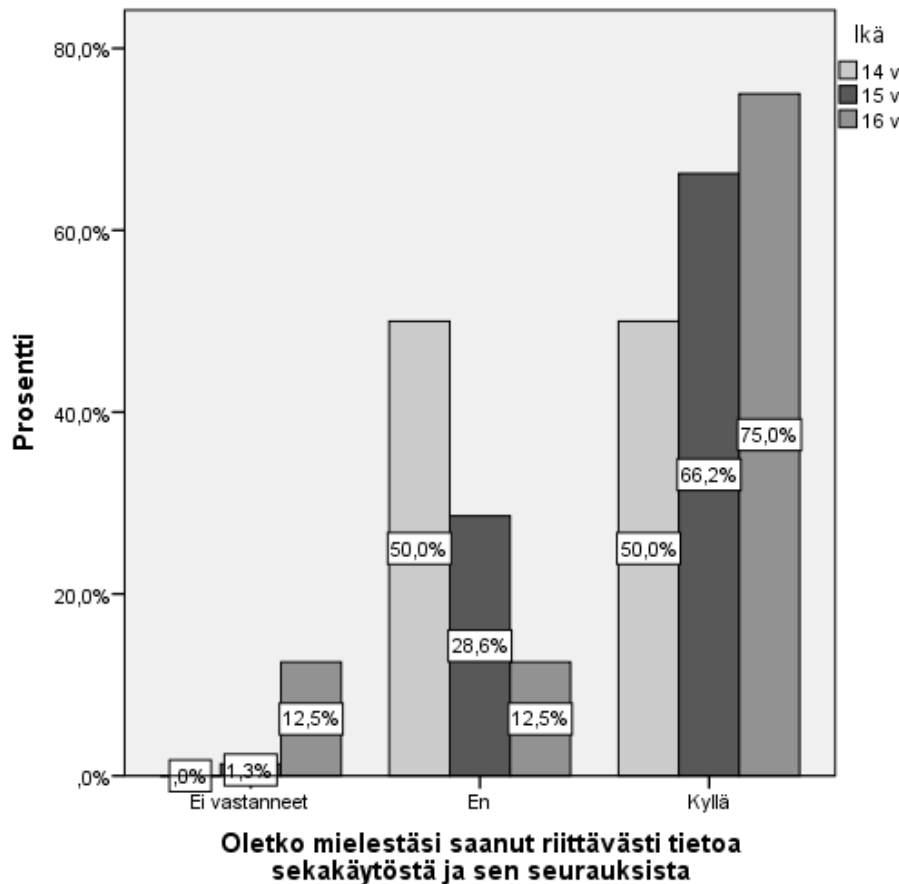
Kaverit ovat tapelleet, yksi kaverin kaveri kuoli.

Kuvio 6: Huolestuneisuus omasta tai ystävän päihteiden käytöstä

Tytöistä 74,5 prosenttia ja pojista 72,2 prosenttia ei ollut huolissaan omasta tai ystävänsä päihteiden käytöstä. Tytöistä 25,5 prosenttia ja pojista 13,9 prosenttia oli huolissaan omasta tai ystävän päihteiden käytöstä. Puolet 14-vuotiaista oli huolissaan omasta tai ystävänsä päihteiden käytöstä. 15-vuotiaista 18,1 prosenttia ja 16-vuotiaista 25,9 prosenttia olivat huolissaan.

7.5 Vastaajien päihdetietous

Kuvio 7: Päihdetietous 14-, 15- ja 16 -vuotiailla

14-vuotiaista 50 prosenttia oli saanut mielestään riittävästi tietoa sekakäytöstä ja sen seurauksista. 66,2 prosenttia 15-vuotiaista ja 75 prosenttia 16-vuotiaista oli saanut riittävästi tietoa sekakäytöstä ja sen seurauksista. Kuviossa 7 on esitetty vastausten prosentuaaliset osuudet kysymykseen riittävästä tiedonsaannista sekakäyttöön liittyen.

Päihdetietouden alkuperä -kysymyksessä vastauksista nousivat eniten esiin koulu, koti, kaverit ja media yhdessä, joiden osuus tytöillä 25,0 prosenttia ja pojilla 40,2 prosenttia.

Avoimeen kysymykseen ”mitä sekakäyttö mielestäsi tarkoittaa”? saimme paljon vastauksia. 70 prosenttia nuorista vastasi että sekakäyttö tarkoittaa eri päihteiden (alkoholi, kannabis, lääkkeet, huumeet) käyttämistä samaan aikaan.

Osa vastaajista mielsi myös, että sekakäytöllä tarkoitetaan nuuskan ja tupakan käyttämistä samaan aikaan alkoholin, huumeiden, lääkkeiden tai kannabiksen kanssa.

Että käyttää monia päihteitä samaan aikaan esim. tupakkaa ja nuuskaa.

Käyttää nuuskaa, polttaa, juo, vetää huumeit.

Jos käyttää alkoholia ja lääkkeitä tai muita huumeita samaan aikaan

Avoimeen kysymykseen ”millaisia haittoja tai seuraamuksia sekakäytöstä voi olla?”, saimme erittäin runsaasti vastauksia ja nuoret olivat selkeästi pohtineet asiaa. Nuorten mielestä suurimmat haitat ja seuraamukset olivat (vastaajien lukumäärät suluissa):

- kuolema tai hengenvaara (13)
- sekavuus (7)
- riippuvuus (7)
- joutuu sairaalaan (6)
- myrkytys, yliannostus, odottamattomat yhteisvaikutukset (6)
- tekee tyhmiä asioita tai harkitsemattomia tekoja (4)
- mielialavaihtelut, luonne muuttuu, psyykkiset sairaudet (4)

Muita haittoja tai seuraamuksia nuorten mielestä olivat pysyvät vauriot, terveysriskit, rahanmeno, vääriin porukoihin joutuminen, kaverisuhteiden rakoileminen, sekoaminen, sydämen pysähtyminen, sairauden laukeaminen, elämän pilalle meno, oudot oireet, väsymys, ärtyneisyys, koulumenestyksen heikkeneminen, ulkonäön muuttuminen, traumat, aivojen vaurioituminen ja hengitysvaikeudet. Nuoret vastasivat kysymykseen seuraavanlaisin kommentein:

Jää yöllä ojaan tajuttomana.

Kuolema pahimmassa tapauksessa jos käyttää liikaa. Riippuvuutta, sekavuutta, väsymystä, ärtymystä.

Odottamattomia yhteisvaikutuksia. Kuolema, elämänpilaus. Sairaalaan.

Avoimeen kysymykseen ”minkälaisessa muodossa toivoisit saavasi päihdevalistusta”? tuli seuraavanlaisia vastauksia: (suluissa vastaajien lukumäärä)

- entinen käyttäjä kertoo (12)
- videot (8)
- terveystiedon tunnilla (4)
- luennot/oppaat, diat (6)
- huumebussi (1)
- poliisi (1)
- biologian tunnilla (1)

Että joku kertoisi minkälainen ihmisestä tulee jos käyttää aineita

Omaakohtaiset kokemukset kiinnostaa, että joku entinen nisti tulisi kertomaan

Te tunnilla voitaisiin puhua enemmän

Huumebussijuttu takaisin!

8 Tulosten luotettavuus ja eettisyys

Opinnäytetyön kyselyä varten tarvittiin tutkimuslupa kaikilta kouluilta ja kaupungin hyvinvointipalveluista. Vanhemmille lähetettiin saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksesta, ja mukana oli myös suostumuslomake nuoren osallistumisesta tutkimukseen. Kyselyiden vastaukset käsiteltiin ja raportoitiin niin, että niistä ei selviä kenenkään henkilöllisyys eikä yksittäistä henkilöä tunnisteta vastauksen perusteella. Eri koulujen tuloksia ei myöskään eritellä tässä opinnäytetyössä, ettei yksittäinen koulu erotu vastauksista. Kyselyyn osallistuminen oli vapaaehtoista, eikä kyselystä kieltäytyminen vaikuttanut mihinkään.

Luotettavuuteen vaikutti, vastasivatko oppilaat todenmukaisesti ja rehellisesti ja voiko kysymyksiä tulkita tai ymmärtää väärin. Kysymykset pyrittiin muotoilemaan niin, etteivät ne johdattelisi vastaajaa. (Jyväskylän yliopisto 2014). Virheiden mahdollisuus oli olemassa myös syötettäessä tietoja SPSS-järjestelmään ja analysoidessa niitä.

Kyselyn riskinä oli, etteivät nuoret olisi halunneet vastata tai eivät olisi olleet rehellisiä vastauksissaan, koska pelkäävät seurauksia. On myös mahdollista, että nuoret eivät täysin ymmärtäneet kysymystä tai vastausten vaihtoehtoja. Myös sopivan vastausvaihtoehdon löytäminen kaikille saattoi aiheuttaa virhetulkintoja.

Virheiden mahdollisuutta vähensi myös se, että tekijöitä tässä opinnäytetyössä oli kaksi yhden sijasta, jolloin kaikki vastaukset käytiin läpi useaan kertaan molempien tekijöiden toimesta.

9 Johtopäätökset ja pohdinta

9.1 Yhteenveto ja johtopäätöksiä

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää yläasteikäisten 9.-luokkalaisten nuorten tietoutta ja kokemuksia sekakäytöstä ja sen vaaroista, haitoista ja seuraamuksista. Kysyimme myös nuorilta, mistä he ovat saaneet tietoa päihteistä ja millaisessa muodossa he haluaisivat päihdevalistusta järjestettävän.

Etelä-Karjalassa sekakäyttö ei 9.-luokkalaisten nuorien kohdalla ole huolestuttavaa kyselymme mukaan. Sekakäyttäjiä on melko vähän tai sitten nuoret eivät myönnä tai miellä olevansa sekakäyttäjiä. Vain pieni osa vastanneista kertoi joskus käyttäneensä useampaa kuin yhtä päihdettä saman illan aikana.

Suurin osa nuorista vastasi tietävänsä sekakäytön tarkoittavan monen eri päihteen käyttöä samanaikaisesti. Monen nuoren mielestä sekakäytöllä voidaan myös tarkoittaa tupakan tai nuuskan ja alkoholin yhteiskäyttöä.

Vastauksia sekakäytön seurauksista ja haitoista tuli runsaasti. Vastauksista kävi ilmi, että nuoret olivat selkeästi pohtineet kysymystä ja myös tiesivät paljon haittoja ja seurauksia. Nuorten mielestä suurimmat haitat ja seuraamukset olivat kuolema tai hengenvaara, sekavuus, riippuvuus, myrkytys ja sairaalaan joutuminen. Myös mielialan vaihtelut, rahanmeno, vääriin porukoihin joutuminen ja kaverisuhteiden rakoileminen koettiin haitoiksi. Vastauksista kävi myös ilmi, että monet nuoret ovat huolissaan joko omastaan tai ystäviensä päihteiden käytöstä.

Vastanneiden nuorten mielestä päihdevalistusta on ollut runsaasti, mutta heillä on melko erilaiset näkemykset sekakäytöstä. Suurin osa vastanneista kuitenkin tietää, mitä sekakäytöllä tarkoitetaan. Nuoret selkeästi haluaisivat päihteiden käyttäjien omakohtaisia kokemuksia päihteiden käytöstä sekä sekakäytöstä. Vastaajat myös toivoivat, että terveystiedon oppitunneilla keskusteltaisiin enemmän aiheesta ja myös erilaiset oppaat voisivat olla hyvä vaihtoehto.

Kannabis on yleistynyt koko maassa kuten myös Etelä-Karjalassa, ja jatkossa tähän asiaan tulisi kiinnittää enemmän huomiota koulun päihdevalistustyössä ehkäpä jo aiemmin kuin tällä hetkellä.

9.2 Pohdinta

Suunnittelimme ensin aihetta ja opinnäytetyön kohderyhmää. Näimme lehdessä artikkelin All in-kotibileistä Etelä-Karjalassa ja totesimme sekakäyttö aiheen kiinnostavan meitä molempia.(Yle uutiset kotimaa 2013.) Teimme ideakarttaa opinnäytetyön mahdollisesta sisällöstä ja aloimme miettiä opinnäytetyön toteutusvaihtoehtoja. Päädyimme tekemään kvantitatiivisen tutkimuksen Imatran 9.-luokkalaisille koululaisille, koska alue on meille tuttu ja tulevaisuudessa saatamme ehkä työllistyä kyseiselle alueelle.

Kysymyslomakkeet saatuamme aloimme analysoida vastauksia hyödyntäen SPSS-ohjelmaa. Oppilaita oli yhteensä 231, joista 91 vastasi. Vastausprosentti oli näin ollen 39,4 prosenttia. Tulos ei ollut yllätys, koska ajattelimmekin alunperin, että 9.-luokkalaisia voi olla vaikea motivoida vastaamaan kyselyyn. Vastauksia analysoidessamme huomasimme puutteita kysymyksissä ja niiden muotoilussa. Joillekin oppilaille ei löytynyt sopivaa vastausvaihtoehtoa, jolloin he olivat lisänneet sen itse lomakkeeseen. Tarkentavia kysymyksiä sekakäyttöä kokeilleille tai käyttäjille olisi voinut olla runsaammin. Eettisiä asioita miettiessämme päädyimme jättämään koulujen välisten tulosten analysoinnin pois, koska vastauksia tuli määrällisesti toisilta kouluilta vähän ja toisilta enemmän.

Teoriaosuutta varten haimme tietoa monista eri lähteistä, kuten aiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta, tutkimuksista, raporteista ja opinnäytetöistä. Myös internetlähteet olivat merkittävä osa tiedon saannissa. Varsinaisesti pelkästään sekakäytöstä löytyi melko vähän tutkimuksia, koska suurin osa tutkimuksista ja hankkeista on vasta meneillään.

Kyselyn toteuttamisen jälkeen huomasimme useita puutteita kysymyslomakkeessamme. Emme olleet riittävästi testanneet kysymyslomakkeen toimivuutta eri vastaajilla, joten lomakkeesta puuttui vastausvaihtoehtoja ja vastaajat olivatkin lisänneet itse sopivan vastausvaihtoehdon. Myös kysymyksiä olisi voinut enemmän täsmentää.

9.3 Kehittämisehdotukset ja jatkotutkimukset

Tuloksia voitaisiin hyödyntää koulun päihdevalistustyössä. Moni nuori haluaisi kuulla omakohtaisia kokemuksia sekakäytöstä nimenomaan entisen käyttäjän näkökulmasta.

Päihdevalistusta voisi kehittää niin, että käytäisiin päihteisiin liittyviä asioita läpi juuri nuoria kiinnostavien näkökulmien kautta, kuten päihteiden vaikutuksesta ulkonäköön ja fyysiseen kuntoon.

Jatkossa voitaisiin tehdä kysely kannabiksen käytöstä sekä kannabiksen ja alkoholin yhteiskäytöstä nuorille. Kannabiksen käyttö on vain lisääntynyt nuorten keskuudessa ja nuorten suhtautuminen sen riskeihin ja vaaroihin on aika vähättelevää. Aihe olisi siis hyvin ajankohtainen. Myös jonkinlaisen sekakäytöstä kertovan oppaan toteuttaminen voisi olla yksi jatkoaihe.

Lähteet

Aaltonen, M., Ojanen, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2003. Nuoren aika. Porvoo: WSOY.

Aalto-Setälä, T., Marttunen, M. & Pelkonen, M. 2013. Kansanterveyslaitos. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/78216/paihdehairiot.pdf?sequence=1>). Luettu 20.1.2015.

Haarala, P., Honkanen, H. Mellin, O. & Tervaskanto-Mäentausta, T. 2008. Terveystieteiden tutkimuskeskus. Helsinki: Edita Prima.

Havio, M., Inkinen, M. & Partanen, A. 2008. Päihdehoitotyö. Helsinki: Tammi.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Irti huumeista ry. 2014. Tietoa ja tukea. http://www.irtihuumeista.fi/tietoa_ja_tukea. Luettu 18.11.2014.

Jyväskylän yliopisto 2014. Tutkimuksen eettiset suuntaviivat. http://www.fsd.uta.fi/fi/laki_ja_etiikka/etiikka_lait.html. Luettu 2.2.2014..

Kvantimotv. 2014..SPSS-oppimisympäristö. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/SPSS/spss.html>. Luettu 20.2.2014.

[Kylmänen, P. 2005. Nuorten ehkäisevä päihdetyö. Helsinki: Tammi.](#)

Mannerheimin Lastensuojeluliitto 2014. Vanhempainnetti. http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/kasvu_ja_kehitys/12_15-vuotias/persoonallisuus_ja_tunne-elama/. Luettu 20.1.2015

Markkanen, J. Pajunen, P & Pinomaa, S. Imatralaisten nuorten terveystieteiden tutkimuskeskus. Helsinki: Opinnäytetyö 2010. <http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/17094/Opinnaytetyo.pdf?sequence=1>. Luettu 20.4.2014.

Pirskanen, M., Laukkanen, E., Varjoranta, P., Lahtela, M. & Pietilä, A. 2012. Nuorten päihteiden käyttö ja voimavarat - kouluterveydenhoitajan toteuttaman varhaisen tuen intervention arviointi. Hoitotiede vol.25, 118-129.

Päihdehuoltolaki. 17.1.1986/41. Luettu 30.1.2015.

Päihdelinkki. 2013a. Päihteiden sekakäyttö. <http://www.paihdelinkki.fi/tietoiskut/113-monipaihteisyys>. Luettu 15.12.2013.

Päihdelinkki. 2013b. Tietopankki/alkoholi. <http://www.paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/alkoholi>. Luettu 21.1.2015.

Raitasalo, K, Huhtanen, P. & Ahlström, S. 2012. Suomen ESPAD-aineiston tuloksia 1995-2011. Yhteiskuntapolitiikka 77 (2012):1.

Rogers, P. & Goldstein, L. 2012. Tunnista nuoren huume- ja alkoholiongelmat. Helsinki: Minerva Kustannus Oy.

Salaspuro, M. Kiianmaa, K. & Seppä, K. 2003. Päihdelääketiede. Duodecim. Gummerrus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.

Seppä, K., Aalto, M., Alho, H. & Kiianmaa, K. 2012. Huume- ja lääkeriippuvuudet. Helsinki: Duodecim.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2014a. Ehkäisevä päihdetyö.
http://www.stm.fi/hyvinvointi/paihdehaitat/ehkaiseva_paihdeyto. Luettu 30.1.2015.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2014b. Kouluterveydenhuolto.
http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/terveyspalvelut/kouluterveydenhuolto. Luettu 2.2.2015.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2013c. Raportteja ja muistioita 2013:16.
http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/_julkaisu1859221. Luettu 3.1.2014.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014a. Nuoruus.
<http://www.thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/lapset-perheet/nuoruus>. Luettu 20.1.2015.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014b. Alkoholi, tupakka, riippuvuudet ja sekakäyttö.
<http://www.thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumeetutkimus/paihteiden-sekakaytto>. Luettu 5.1.2015.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014c. Kouluterveyskysely. Tuloksia.
<http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/vaestotutkimukset/kouluterveyskysely>. Luettu 5.2.2015.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014d. Ehkäisevä päihdetyö.
<https://www.thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto/paihdekasvatus-ja-valistus/vaikuttaako-paihdevalistus-> Luettu 9.3.2015

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014e. Kouluterveydenhuolto.
<http://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoito/kouluterveydenhuolto>. Luettu 20.1.2015.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014f. Päihdetutkimus. <http://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/vaestotutkimukset/paihdetutkimus>. Luettu 3.2.2015.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2014g. Ehkäisevä päihdetyö.
<http://www.thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto>. Luettu 29.1.2015.

Terveyskirjasto 2015. Päihde- ja huumeriippuvuus.
http://www.terveyskirjasto.fi/terveyskirjasto/tk.koti?p_osio=&p_artikkeli=dlk00414&p_haku=sekak%C3%A4ytt%C3%B6. Luettu 18.1.2015.

VirtuaaliAMK 2014. Nuoruus elämänvaiheena.

<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0407012/1084374081271/1107863922545/1107868110284/1107868147641.html>. Luettu 20.1.2015.

Väestöliitto 2014. Nuoruuden kehitystehtävät.

http://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/tietoa-seksuaalisuudesta/ammattilaiset/tietopankki/nuoruuden_kehitystehtavat/. Luettu 19.1.2015.

Yle uutiset kotimaa 3.6.2013. Nuorten All in-kotibileisiin jokainen tuo jotain päihdyttävää.

http://yle.fi/uutiset/nuorten_all_in_-kotibileisiin_jokainen_tuo_jotain_paihdyttavaa/6660531. Luettu 15.11.2013.

.

Koko maan kouluterveyskyselyn tuloksia

Liite 1
1(2)

			Vuosi						
			2000/ 2001	2002/ 2003	2004/ 2005	2006/ 2007	2008/ 2009	2010/ 2011	2013
Kys 60.1 Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt MARIHUANAA TAI HASISTA?	Poika	En koskaan	90	91	93	94	93	91	90
		Kerran	4	4	3	3	3	3	4
		2-4 kertaa	3	2	2	1	2	2	2
		5 kertaa tai useammin	3	3	2	2	2	3	4
		N	47026	50485	53027	54373	53692	50943	49546
	Tyttö	En koskaan	92	92	94	95	96	94	94
		Kerran	4	4	3	2	2	3	3
		2-4 kertaa	3	3	2	1	1	2	2
		5 kertaa tai useammin	2	2	1	1	1	1	2
		N	46824	49082	51705	54034	53823	50999	48917
Kys 60.3 Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt ALKOHOLIA ja LÄÄKKEITÄ yhdessä?	Poika	En koskaan	92	93	94	94	94	93	94
		Kerran	4	4	3	3	3	3	3
		2-4 kertaa	2	2	1	1	2	2	2
		5 kertaa tai useammin	2	2	2	2	2	2	2
		N	46857	50380	52982	54330	53640	50907	49180
	Tyttö	En koskaan	80	84	86	89	90	89	90
		Kerran	11	9	8	7	6	6	5
		2-4 kertaa	7	5	4	3	3	3	3
		5 kertaa tai useammin	3	2	2	1	2	2	2
		N	46792	49033	51715	54029	53804	50979	48780
	Yhteensä	En koskaan	86	88	90	91	92	91	92
		Kerran	7	6	6	5	4	5	4
		2-4 kertaa	4	3	3	2	2	2	2
		5 kertaa tai useammin	2	2	2	2	2	2	2
		N	93649	99413	104697	108359	107444	101886	97960
Kys 60.4 Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt LÄÄKKEITÄ (rauhoittavia, uni- tai särkylääkkeitä, ilman alkoholia) päihtyäksesi?	Poika	En koskaan	96	96	97	96	96	95	96
		Kerran	1	1	1	1	2	2	2
		2-4 kertaa	1	1	1	1	1	1	1
		5 kertaa tai useammin	1	1	1	2	2	2	2
		N	46815	50353	52916	54313	53565	50867	49169
	Tyttö	En koskaan	93	94	94	94	93	92	93
		Kerran	3	3	3	3	3	4	3
		2-4 kertaa	2	2	2	2	2	2	2
		5 kertaa tai useammin	1	1	1	2	2	2	2
		N	46710	49004	51668	54019	53741	50924	48779

Etelä-Karjalan kouluterveyskyselyn tuloksia

Liite 2
2(2)

			Vuosi						
			2000	2002	2004	2006	2008	2010	2013
Kys 60.1 Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt MARIHUAN AA TAI HASISTA?	Poika	En koskaan	94	90	92	92	95	91	91
		Kerran	3	5	3	3	2	4	4
		2-4 kertaa	1	3	2	2	1	2	2
		5 kertaa tai useammin	2	3	3	3	2	3	4
	Tyttö	En koskaan	94	93	93	94	96	94	96
		Kerran	3	3	4	3	2	3	2
		2-4 kertaa	2	3	2	2	1	1	1
		5 kertaa tai useammin	1	1	1	1	1	1	1
Kys 60.3 Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt ALKOHOLIA ja LÄÄKKEITÄ yhdessä?	Poika	En koskaan	92	93	93	93	95	93	94
		Kerran	4	4	4	3	3	3	2
		2-4 kertaa	2	2	2	2	1	1	2
		5 kertaa tai useammin	2	2	1	2	2	2	2
	Tyttö	En koskaan	80	81	81	86	91	88	92
		Kerran	10	10	11	9	5	8	5
		2-4 kertaa	7	7	6	3	3	3	3
		5 kertaa tai useammin	3	3	2	2	1	1	1
Kys 60.4 Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt LÄÄKKEITÄ (rauhottavia , uni- tai särkyläkkeit ä, ilman alkoholia) päihtyäksesi	Poika	En koskaan	97	96	97	96	96	96	96
		Kerran	1	1	1	2	2	2	2
		2-4 kertaa	1	1	1	1	1	0	1
		5 kertaa tai useammin	1	1	1	1	1	2	1
		N	1360	1338	1380	1445	1362	1261	1173
	Tyttö	En koskaan	94	92	93	93	94	91	94
		Kerran	3	4	3	3	3	5	3
		2-4 kertaa	1	3	2	3	2	3	2
5 kertaa tai useammin		1	1	2	1	2	1	1	

Kysymyslomake

Ympyröi oikea vaihtoehto. Tässä kyselylomakkeessa päihteillä tarkoitetaan seuraavia aineita: alkoholi, kannabis, liimat ja liuottimet, rauhoittavat ja piristävät lääkkeet, amfetamiini, kokaiini, LSD, heroini, design/muuntohuume, hallusinogeeni kuten huumesienet, tai jokin muu aine, jota käytetään päihtymistarkoituksessa.

Täytetyt kysymyslomakkeet palautetaan opettajalle, joka sulkee vastaukset heti kuoreen ja palauttaa analysoitavaksi.

1. Ikä?

- a) 15 v
- b) 16 v

2. Sukupuoli?

- a) tyttö
- b) poika

3. Oletko koskaan kokeillut päihteitä?

- a) kyllä. Mitä päihteitä?
- b) en

4. Jos käytät päihteitä, niin mitä päihteitä käytät?

5. Kuinka usein käytät päihteitä?

- a) en koskaan
- b) harvemmin kuin kerran kuukaudessa
- c) kerran kuukaudessa tai useammin kuukauden aikana
- d) kerran viikossa tai useammin viikon aikana

6. Miksi käytät päihteitä?

- a) kavereiden painostuksesta
- b) kokeilunhalusta
- c) päihtymistarkoituksessa
- d) pitääkseni hauskaa
- e) ahdistukseen tai pahaan oloon
- f) en osaa sanoa

7. Käytätkö saman illan aikana useita eri päihteitä?

- a) en
- b) kyllä. Mitä päihteitä?

8. Mitä sekakäyttö tarkoittaa mielestäsi? Vastaa omin sanoin.

9. Millaisessa tilanteessa yleensä käytät päihteitä?

- a) yksin
- b) kavereiden kanssa
- c) bileissä/juhliissa
- d) muu missä?

10. Oletko käyttänyt alkoholin kanssa jotain lääkkeitä?

- a) en
- b) kyllä. Mitä lääkkeitä?

11. Onko olosi ”huikeampi” kun käytät useampaa päihdettä yhtä aikaa?

- a) ei
- b) kyllä

12. Jos olet käyttänyt useampaa päihdettä samaan aikaisesti, onko siitä seurannut ”krapulaa”?

- a) ei
- b) kyllä

13. Oletko joutunut vaikeuksiin/vaaratilanteisiin käytettyäsi päihteitä?

- a) en
- b) kyllä. Millaisiin?

14. Oletko huolissasi omasta tai ystäväsi päihteiden käytöstä?

- a) en
- b) kyllä

15. Millaisia seurauksia tai haittoja sekakäytöstä voi mielestäsi olla? Kuvaile omin sanoin.

16. Oletko mielestäsi saanut riittävästi tietoa sekakäytöstä ja sen seurauksista?

- a) en
- b) kyllä

17. Mistä olet saanut tietoa päihteistä ja niiden käytöstä?

- a) koulusta
- b) kotoa
- c) kavereilta
- d) mediasta
- e) jostain muualta. Mistä?

18. Millaisessa muodossa toivoisit saavasi päihdevalistusta? Kerro omin sanoin.

Saimaan ammattikorkeakoulu

SAATE

Syyskuu 2014

Hyvä 9.luokkalainen ja hänen huoltajansa

Opiskelemme Saimaan ammattikorkeakoulussa terveydenhoitajiksi ja opintoihimme liittyy yhtenä osana opinnäytetyön kirjoittaminen. Opinnäytetyömme käsittelee 9. luokkalaisten nuorten päihdetietoutta ja päihteiden sekakäyttöä. Nuorten päihteidenkäyttö ja varsinkin lisääntynyt päihteiden sekakäyttö on ollut viime vuosina huolen aiheena ja tarkoituksenamme on selvittää Imatralaisten 15-16-vuotiaiden nuorten päihteiden käyttöä Kosken-, Mansikkalan- sekä Vuoksenniskan kouluissa.

Päihdekyselyn vastaukset käsitellään luottamuksellisesti sekä nimettömästi, jolloin vastaajan tunnistaminen on mahdotonta. Kyselyn täyttäminen tapahtuu koulutunnin aikana, jolloin opettaja jakaa kyselylomakkeet sekä kerää ne myös pois. Tutkimuslupa on saatu yllämainittujen koulujen rehtoreilta ja Imatran kaupungin hyvinvointipalveluista Ulla Laineelta. Pyydämme suostumustanne lapsenne osallistumiseen päihdekyselyyn. Ohessa on suostumuslomake, joka tulisi palauttaa 15.10.2014 mennessä kouluun luokanvalvojalle.

Yhteistyöterveisin

Johanna Kaskinen

Kaisa Noponen

SUOSTUMUS

Olemme saaneet riittävästi tietoa päihdekyselystä ja sen tarkoituksesta. Suostumme osallistumaan tutkimukseen.

Paikka ja aika

Oppilaan allekirjoitus ja nimen selvennys

Huoltajan allekirjoitus ja nimen selvennys

IMATRA

HYVINVOINTIPALVELUT

LUPA-ANOMUS/ PÄÄTÖS

TUTKIMUSSUUNNITELMA

Opiskelija/opiskelijat	Johanna Kaskinen Kaisa Noponen
Ohjaaja/ohjaajat	Tuula Jurakka
Tutkimuksen nimi	Imatralaisten 9.luokkalaisten nuorten tietous päihteiden sekakäytön vaaroista ja seurauksista
Luvan myöntäjä	
1. Tutkimuksen tausta, tarkoitus ja tutkimustehtävät Nuorten päihteiden sekakäytön lisääntyminen taustalla. Sanda tietoa nuorten päihteiden, sekakäytöstä ja päihdetietoudesta. Tavoitteena myös kehittää päihdevalistusta. Tutkimuskysymykset opinnäytetyösuunnitelmassa kohdassa 4.	
2. Keskeiset käsitteet ja lähteet Käsitteet: nuoruus, sekakäyttö, päihteet, päihdetietous, koulu-terveyden huolto ja terveydenhoitajan rooli Lähteitä: Kysymyslomakkeet, nuorten terveystapatutkimus 2013, koulu-terveyskysely	
3. Tutkimuksen lähestymistapa, aineiston keruumenetelmä ja aineisto Tutkimus on kvantitatiivinen. Kysymyslomakkeet täytetään valvotusti. Analysoidaan SPSS-ohjelmalla.	
4. Tutkimuksen ajoitus- ja rahoitus-suunnitelma toukokuu 2014: kyselylomakkeiden täyttö kesä-syysy 2014: vastausten analysointi syysy 2014: kirjoittamista keväät 2015: viimeistelyä, esitys	
Päiväys	Allekirjoitukset 6.5.14 Johanna Kaskinen 6/5-14 Tuula Jurakka 6.5.14 Kaisa Noponen
Yhteystiedot	Johanna.Kaskinen@student.saimia.fi 050 5423555 Kaisa.Noponen@student.saimia.fi 050 3234824
Lupa myönnetään ☒	Lupaa ei myönnetä ☐
Luvan saannin ehdot/perustelut	
Päiväys	Allekirjoitus
16.5.2014	

Palautusosoite: Imatran kaupunki, Hyvinvointipalvelut, Virastokatu 2, 55100 Imatra

Olla Kaine, palvelujohtaja

